

FUNDACIÓ
VILA CASAS

2015
03

Obres amb arbres
(i altres vegetals)
Diàleg amb
Josep Ramoneda

Opinió
Quiral
art

NARCÍS COMADIRA

Amb l'objectiu de promocionar el treball dels artistes programats a l'Espai Volart, la Fundació Vila Casas celebra un cycle de debats on l'activitat creativa dels autors s'emmarca en un context d'actualitat cultural. Moderat pel periodista, filòsof i escriptor Josep Ramoneda, l'acte compta amb la participació de la directora d'Art de la Fundació Vila Casas, Glòria Bosch, Narcís Comadira i un públic format per representants del món de la cultura —gestors, galeristes, filòsofs, teòrics de l'art i col·leccionistes—.

Aquesta tercera edició ha estat protagonitzada per Narcís Comadira (Girona, 1942), artista d'àmplies inquietuds (pintura, poesia, dramaturgia) i autor d'una exposició molt personal —*Obres amb arbres (i altres vegetals)*, en exhibició a l'Espai Volart— que, tal com exposa Glòria Bosch, estructura la producció artística en un eix temàtic, no cronològic, fonamentat en la presència dels arbres i altres elements de vegetació. L'arbre de Comadira és, per Bosch, un "arbre humanitzat" que representa "el fons de l'ésser humà, i que enllaça, també, amb el que seria l'essència de l'art, que tampoc no té cronologies". Bosch reconeix, darrere l'artista, un eix inspirador del qual es ramifiquen les diferents vies de creació en el seu procés creatiu.

Vissero i fiori e l'erbe,
Vissero i boschi un dì. Conscie le molli
Aure, le nubi e la titania lampo
Fur dell'umana gente, allor che ignuda
Te per le piagge e i colli,
Ciprigna luce, alla deserta notte
Con gli occhi intenti il viator seguendo,
Te compagna alla via, te de' mortali
Pensosa immaginò.

VII - Alla Primavera, o delle favole antiche, Canti, Giacomo Leopardi

«Element articular d'una simbologia cultural», afirma Josep Ramoneda, «l'arbre és la vida, les arrels, la comunitat, la família —els arbres genealògics»

La darrera mostra de Narcís Comadira és personal en la mesura que, puntualitza el filòsof, periodista i conductor de la trobada Josep Ramoneda, el mateix Comadira ha assumit la tasca de seleccionar un conjunt representatiu de peces de la seva pròpia producció —“flors importants, buscades i volgudes”, menciona el periodista. El resultat és, prossegueix, una antologia que abasta un període de gairebé 40 anys —dels anys 70 a

l'actualitat—, en la qual es mostren treballs que presenten una “afinitat estilística rotunda” entorn de l'arbre. “Element articular d'una simbologia cultural”, afirma Josep Ramoneda, “l'arbre és la vida, les arrels, la comunitat, la família —els arbres genealògics”.

Debat

Ramoneda observa quelcom d'inquietant en aquesta predilecció per la vegetació que ha arribat, fins i tot, a l'àmbit del pensament filosòfic, amb Michael Marder i la seva filosofia de la vida vegetal. Si això fos una moda, tanmateix, no segueix les darreres tendències vistes a Arco: el got d'aigua de Wilfredo Prieto, pel periodista, és als antípodes d'un Comadira que “reivindica de manera contundent i sense ambigüitats la pintura”. I esmenta: “sembla que avui dia la construcció d'artefactes significatius o la disposició de formes i pigments sobre un suport pla, que és el que en darrer terme és la pintura, sigui una ocupació vergonyant,

antiga, evidentment passada de moda en l'època de les pantalles de plasma i les tècniques avançades de registres i manipulació d'imatges, en l'època de les escenogràfiques instal·lacions”.

Ramoneda també es mostra encuriós vers la conjugació, per part de Comadira, de la poesia i la pintura; un tàndem entre dues arts en què no s'endevina jerarquia però que, en la seva obra, semblen properes —potser connectades pel rigor i la simplificació formals, segons el punt de vista de Glòria Bosch—. Totes aquestes qüestions s'adrecen a l'autor, que enceta el seu discurs exposant com d'atzarosa va ser la gestació de l'actual exposició, fruit de l'encís d'Antoni Vila Casas, col·leccionista i president de la Fundació Vila Casas, pels perfils orgànics representats al seu treball intítulat *Paisatge*.

Comadira sembla plànyer-se del fet que la seva producció pictòrica, a diferència de la poètica, no pugui conservar-se en la memòria: “la poesia té aquest avantatge, l'avantatge que és tota aquí [s'assenyala el cap] i me la puc endur a tot arreu. Les pintures, no: algunes les has venudes, algunes les has perdudes...”. A l'autor li reca no poder-se emmirallar en algunes pintures realitzades que ja no conserva; en elles es reconeix, hi ha plasmats el seu *estil*. Tot i que el terme no és del gust del pintor i poeta, és l'única paraula que s'acosta a definir allò que, per ell, representa la seva “manera personal d'enfrontar-se amb la forma”, i que va més enllà dels procediments, tècniques i materials que acompanyen la seva activitat artística; es tracta, afirma l'autor, d'una mirada intrínsecament particular i individual vers els problemes plàstics que el llenç planteja.

Per Narcís Comadira, els diferents llenguatges artístics s'articulen a partir dels codis i materials que els són propis, i que no són només físics: l'espai és l'intangible amb què treballa l'arquitectura; la melodia, el ritme i els acords, elements clau de la música... L'autor diferencia entre aquelles arts discursives que transcorren en el temps, i les que no. En aquest sentit, afirma que “la pintura no transcorre”; fa transcórrer, en canvi, el mateix observador, que actua sobre l'obra amb el moviment dels ulls i la direcció de la mirada.

El pintor d'*Obres amb arbres...* fa transcórrer el seu propi discurs a través del temps en evocar la figu-

«la pintura no transcorre»; fa transcórrer, en canvi, el mateix observador, que actua sobre l'obra amb el moviment dels ulls i la direcció de la mirada

versal —naixement, floriment, assecament, mort—, en un retorn constant que permet esperançadores germinacions, tal com reflectia Antonio Machado, citat per Comadira, en el seu poema *A un olmo seco*: “Al olmo viejo, hendido por el rayo / y en su mitad podrido, / con las lluvias de abril y el sol de mayo / algunas hojas verdes le han salido”.

La mirada particular de Comadira vers la natura s'allunya de la veneració del paisatge salvatge i sublim propi del Romanticisme per a apropar-se a les formes domesticades del Noucentisme i així ho fa notar el mateix autor: “a mi m'agrada la natura urbanitzada, paisatges on hi ha la presència de la manipulació humana dins l'ordenació del paisatge”. El control del món salvatge per part de l'home és quelcom que sedueix l'autor, que troba en el territori natural de l'illa de Mallorca l'objecte referencial de les seves inclinacions pictòriques. Amb aquest afany de domini sobre l'entorn, en els treballs del pintor gironí els arbres apareixen, sovint, amb la companyia de l'arquitectura; espais construïts que li serveixen per a introduir els seus referents pictòrics —Giotto, Piero della Francesca, Fra Angelico, Caravaggio, Poussin...—; en un exercici de rememoració de la pintura clàssica. Comadira se situa en la línia dels creadors il·lustrats

ra del seu avi, cultivador de crisantems, tasca a partir de la qual prengué contacte amb el món vegetal i n'admirà, per primera vegada, la seva quieta forma de vida, que connecta amb la pràctica artística en la mesura que sembla estàtica, però amaga en el seu interior el germen del moviment de la creació. L'ànima pausada de les plantes implica, per l'autor, un moviment quasi cíclic que reprodueix el cicle de vida uni-

i exalta el pes de la tradició en l'activitat de creació artística, que pot articular-se com un diàleg amb els seus antecedents, a partir del qual sorgeixen ressonàncies que porten l'espectador a retrobar-se, en el cas de Comadira, amb els models artístics que sustenten el cànon occidental de la pintura. *Obres amb arbres...* presenta, així, peces que conviden el públic a transitar de nou per escenaris com el de *Sant Mateu i l'àngel* de Poussin, amb la contemplació del seu *Paisatge en ruïnes*.

Narcís Comadira és, així mateix, un creador visceral: l'autor reivindica la tècnica de la pintura en una visió quasi sentimental que evita tota mostra d'intermediació tecnològica i de marca de civilització, per a abraçar la *carnalitat* i sensualitat del fet pictòric. L'única mediació permesa per Comadira és la del pinzell i admira aquells qui, en el passat, s'atreviren a aplicar la pintura amb els dits o fins i tot a esgarrapar la tela, com el darrer Tiziano. “La tècnica fa l'ofici”, apunta Ramoneda. La manualitat de l'acte de pintar, conjuntament amb la capacitat del pintor per plasmar una abstracció de la realitat en el llenç, són alguns dels elements que, per l'autor gironí, doten de càrrega humana i intel·lectual l'obra i li confereixen la seva capacitat d'emocionar l'espectador.

La llibertat del creador no sembla que sigui una qüestió que preocupi Comadira. L'autor assegura sentir-se còmode treballant per encàrrec i trobant-hi un camí per a canalitzar la seva pròpia expressió. Però confessa que sentiria desgrat si la seva obra compartís espai amb peces articulades amb els llenguatges de la fotografia o el videoart, que al seu parer mostren molta més fredor expressiva que la pintura. La voluntat de diàleg de Narcís Comadira s'esgota davant les noves pràctiques contemporànies; el seu és un discurs que mira al passat i que es construeix a partir de rememoracions, clàssiques, ja citades, que

l'autor reivindica la tècnica de la pintura en una visió quasi sentimental que evita tota mostra d'intermediació tecnològica i de marca de civilització, per a abraçar la *carnalitat* i sensualitat del fet pictòric

també li poden inspirar versos, com els següents, dedicats al pintor Giorgio Morandi:

*Cap excés de color, forma, volum
en aquestes ampolles i bols blancs.
No hi ha cap home. Sobre aquesta taula
el món sencer respira contingut.*

*Molts d'altres han pintat costums i guerres,
rostres de personatges, prínceps,
cavallers amb animals, cavalls, falcons
i gossos. Ell només aquesta llum*

*ha pintat, i el dolor de cada objecte
que somica en secret. Quiet, desvetlla
la solitud de tot. (A ell, però,
cases i coses li fan companyia.)*

“Per mi, la llum es l'essència del món real”. Amb aquesta declaració, Comadira es mostra partidari d'una estètica brillant i vitalista, que representa en els seus quadres amb un esclat de tonalitats càlides que deixa traspuar una profunda fascinació per l'antiga pintura dels frescos i, en especial, els cels blaus de Giotto. El públic, que en els últims instants d'aquesta tercera trobada Opinió Quiral Art formula les seves preguntes a l'autor, es mostra interessat a definir l'estil de Narcís Comadira a partir de l'ús que fa de la llum en els seus treballs. L'artista afirma trobar en l'art del gòtic el seu estímul: “la seva gran aspiració era convertir la matèria en llum”. “La conversió de la pedra en llum i color” el fascina, però admet que la tècnica o el material emprat per a pintar poden condicionar el tractament del color en la seva pintura.

Tenim respecte pel món vegetal? Un assistent s'exclama davant els pocs arbres que es troben a Barcelona, fruit de la «falta de cultura i civilització» del país, per a Comadira; senyal d'un dèficit de tradició democràtica, per a Ramoneda. El públic també assenyala que el paisatge amable de Comadira pot arribar a mostrar paisatges inaccessibles, com la serralada escarpada de Muntanya del XIII. El pintor accepta la crítica i admet que la pedra l'embruixa: Elogi de les pedres rebeques, amb ressonàncies a la Lloança a la pedra calcària d'Ogden Nash, és una síntesi impossible entre duresa i suavitat i un homenatge a Mario Sironi, que enllaça «la geometria i el món carnal», diu Comadira. Ell encara el seu propi conflicte, conclou Glòria Bosch: moure's enmig de la societat...o resguardar-se entre la natura, més silenciosa i acollidora.

Natàlia Chocarro Bosom

Narcís Comadira “Obres amb arbres (i altres vegetals)”. Glòria Bosch, comissària de l'exposició / Josep Ramoneda, moderador / Natàlia Chocarro, coordinadora del Cicle Opinió Quiral Art.

ESPAI VolART BARCELONA

FUNDACIÓ VILA CASAS

ESPAI VolART2 BARCELONA

ESpai Volart / Espai Volart 2
Carrer Ausiàs Marc, 22
08010 Barcelona
Tel. +(34) 93 481 79 85
espaiolart@fundaciovilacasas.com

CAN FRAMIS BARCELONA

Can Framis
Carrer Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
Tel. +(34) 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

CAN MARIO PALAFRUGELL

Can Mario
Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
Tel. +(34) 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

PALAU SOLTERRA TORROELLA

Palau Solterra
Carrer Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
Tel. +(34) 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com

www.fundaciovilacasas.com

Opinió
Quiral
art

Any 2015
Número 03
Març 2015
© Fundació Vila Casas

Impressió:
Impremta Pagés Anglès
Fotomecànica:
Impremta Pagés Anglès

DL B 26123-2014
Disseny gràfic:
www.anaclapes.com